

Проблема синтезу хореографічного мистецтва та спорту

Валентина Сосіна, Ірина Мазур, Наталія Пугач

Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського, Львів, Україна

Анотація. Проблема синтезу хореографічного мистецтва та спорту не нова, однак особливого значення вона набула у сучасному світі. Розглядається вплив хореографічного мистецтва на розвиток виразності та артистичності, технічної та фізичної підготовленості, формування прогресивних естетичних смаків спортсменів. Автори констатують необхідність впровадження складних спортивних і циркових елементів у виступи танцюристів різного жанру. Тенденція взаємопроникнення хореографічного мистецтва і техніко-естетичних видів спорту буде й надалі мати місце, тому визначення спільних рис у цих двох видах діяльності людини дозволить передбачити шлях їх подальшого розвитку. *Мета.* Визначити спільні риси у діяльності спортсменів з техніко-естетичних видів спорту і танцюристів та проаналізувати змагальні і хореографічні композиції з позиції впровадження в них елементів акробатики. *Методи.* Аналіз науково-методичної та спеціальної літератури, вивчення документальних і відеоматеріалів, педагогічні спостереження, опитування. *Результати.* Проведено опитування 10 тренерів-хореографів і 12 педагогів-балетмейстерів з метою з'ясування причин вставлення акробатичних елементів у композиції спортсменів і танцюристів. Аналіз композицій представників різних видів хореографічного мистецтва і техніко-естетичних видів спорту дав змогу виділити елементи акробатики та акробатичні підтримки. Мета виконання акробатичних елементів у спорті полягає у дотриманні вимог правил змагань і потребі отримати додаткові бали за складність програми. Балетмейстери-постановники переважно намагаються здивувати глядача, наситити композицію видовищними елементами, продемонструвати майстерність танцюристів, передати характер і настрій музики, особисті риси виконавців. У ході дослідження виокремлено спільні риси у діяльності спортсменів з техніко-естетичних видів спорту і танцюристів. Аналіз змагальних і хореографічних композицій спортсменів і танцюристів свідчить, що в них використовуються від 3 до 25 акробатичних елементів та від 1 до 23 акробатичних підтримок різного ступеня складності, які виконуються у спорті – відповідно до вимог правил змагань і отримання надбавки за складність; в хореографії – переважно для ефектності композиції та насичення її видовищними елементами, демонстрації майстерності танцюристів, передачі характеру і настрою музики.

Ключові слова: спорт, хореографія, інтеграція, спільні риси, акробатика, композиція.

Valentyna Sosina, Iryna Mazur, Natalia Pugach

THE ISSUE OF THE SYNTHESIS OF THE CHOREOGRAPHIC ART AND SPORTS

Abstract. The issue of the synthesis of the choreographic art and sports is not new, but it has acquired special significance in the modern world. The paper discusses the influence of the choreographic art on the development in athletes of expressiveness and artistry, technical and physical preparedness, and development of progressive aesthetic taste. The authors state the need to introduce complex sports and circus elements in the performances of dancers of various genres. The trend of interpenetration of choreographic art and aesthetic sports will continue, so the identification of common features in these two types of human activity will predict the path of their further development. *Objective.* To identify the common features in the activities of aesthetic sports athletes and dancers and to analyze competitive and choreographic compositions from the standpoint of introducing elements of acrobatics. *Methods.* Analysis of scientific-methodological and special literature, study of documentary materials and video records, pedagogical observations, and survey. *Results.* A survey of 10 coaches-choreographers and 12 instructors-ballet masters was conducted to determine the reasons for the inclusion of acrobatic elements in the compositions of athletes and dancers. Analysis of the compositions in different types of choreographic art and aesthetic sports made it possible to identify the elements of acrobatics and acrobatic lifts. The purpose of performing acrobatic elements in sports is to comply with the rules of competition and the need to obtain additional points for the complexity of the routine.

Sosina V., Mazur I., Pugach N. The issue of the synthesis of the choreographic art and sports. *Theory and Methods of Physical education and sports.* 2022; 1: 107–111
DOI: 10.32652/tmfvs.2022.1.107–111

Сосіна В., Мазур І., Пугач Н. Проблема синтезу хореографічного мистецтва та спорту. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту.* 2022; 1: 107–111
DOI: 10.32652/tmfvs.2022.1.107–111

Вступ. Синтез різних видів мистецтв і спортивних дисциплін має дуже давню історію, яка бере свій початок з часів Стародавньої Греції. У сучасному суспільстві мистецтво та спорт настільки зблизилися, що важко сказати, з чого складаються балетні спектаклі й виступи артистів танцювального жанру – з хореографії або елементів складності, ризику, акробатичних і гімнастичних вправ; а що превалює у виступах спортсменів – майстерність володіння своїм тілом, хореографічна інтерпретація змагальних програм чи естетичне втілення сюжету композиції [7–10].

Це питання турбує науковців, теоретиків і практиків, однак дотепер не знайшлося, і напевно не знайдеться, обґрунтованих аргументів на користь будь-якої відповіді. Останнім часом з'явилося досить багато статей, в яких детально розглядається вплив хореографічного мистецтва на розвиток виразності, артистичності, віртуозності виконання змагальних програм у техніко-естетичних видах спорту (Л. Карпенко, 2014–2016; Л. В. Прокопович, 2018; В. Сосіна, 2018–2021; В. Тодорова, 2018; К. Ситченко, 2020 та ін.), на поліпшення технічної та фізичної підготовленості спортсменів у процесі занять хореографією (В. Терехина, 2015; Т. Осадців, 2016; В. Тодорова, 2018–2020; В. Сосіна, 2021 та ін.), на покращення рівня фізичного здоров'я (В. В. Клапчук зі співавт., 2013 та ін.); на формування прогресивних естетичних смаків, ідеалів, естетичних цінностей (В. Церетелі зі співавт., 2019; А. Чеверда, 2020 та ін.). Причому особливу зацікавленість викликають такі техніко-естетичні види спорту, як художня гімнастика (Л. Карпенко, 2014; І. Вінер-Усманова зі співавт., 2015; А. Муллагільдїна, 2016; Я. Коваленко, 2016; С. Шалапа, 2017; С. Борисенко 2000 та ін.), естетична гімнастика (С. Жигарєва, 2017; В. Шмадченко, 2017; К. Ситченко, 2018–2020), артистичне плавання (Н. Моїсєєв, 2006; Т. Рудковська,

Ballet masters-directors mostly try to surprise the audience, saturate the composition with spectacular elements, demonstrate the skills of dancers, convey the character and mood of music, and emphasize personal traits of performers. The study outlined the common features in the activities of aesthetic sports athletes and dancers. Analysis of competitive and choreographic compositions of athletes and dancers shows that they use three to 25 acrobatic elements and one to 23 acrobatic lifts of varying difficulty, which are performed in sports according to the rules of competitions and difficulty points and in choreography mainly for the amusement of the composition and its saturation with spectacular elements, demonstration of dancers' skills, and to convey the character and mood of the music.

Keywords: sports, choreography, integration, common features, acrobatics, composition.

2014; М. Максимова, 2017; В. Назимок, 2018; В. Сосіна 2021), фігурне катання на ковзанах (С. Залунін, 2016; В. Сосіна, 2021), спортивна аеробіка (Е. Крючек, 2001; В. Тодорова, 2018), спортивна гімнастика (О. Омелянич, 2003–2016; В. Сосіна, 2009; Л. Савельєва, 2012 та ін.), спортивна акробатика (Т. Морозевич-Шилюк, 2012 та ін.), акробатичний рок-н-рол (Л. Луценко, 2002; В. Терехіна, 2015; В. Мулик, 2017; Ю. Луценко, 2020).

Проблема синтезу хореографічного мистецтва та спорту не нова, однак особливого значення вона набула у сучасному світі. Учені разом з істотною різницею між цими двома видами діяльності людини змогли знайти й спільні риси, що дає змогу розглядати питання можливості взаємопроникнення, інтеграції цих двох елементів культури для подальшого їх розвитку і взаємозбагачення [4, 7–9].

Чинники взаємного синтезу обумовлені історичним розвитком, естетичними вимогами, значенням артистизму та виразності, подібним засобам і методам навчання й виховання, аналогічною технікою виконання хореографічних вправ, наявністю наперед складеної програми дій (композиції), необхідністю відповідного музичного супроводу для виступу, вимогами до морфофункціональних показників і даних фізичного розвитку танцюристів і спортсменів–представників техніко-естетичних видів спорту, оформленням виступів, костюмів тощо [3, 5, 6, 9]. Нівелювання різниці між спортом і хореографією, які пропагують деякі дослідники (В. Самусенкова, 1995; В. Столяров, 2006), призвело до виникнення таких видів спорту як художня та естетична гімнастика, артистичне плавання, черлідінг, де естетика руху має яскраво виражений характер. Це зму-

сило впроваджувати складні спортивні і циркові елементи у виступи танцюристів різного жанру [10].

Таким чином, аналіз останніх публікацій свідчить про те, що тенденція взаємопроникнення хореографічного мистецтва і видів спорту, пов'язаних з проявом культури рухів (техніко-естетичних), буде й надалі мати місце. Однак, яким шляхом піде цей синтез, передбачити дуже важко.

Мета дослідження – визначити спільні риси у діяльності спортсменів з техніко-естетичних видів спорту і танцюристів, а також проаналізувати змагальні і хореографічні композиції провідних команд і колективів з позиції впровадження в них елементів спорту (на прикладі акробатичних елементів).

Методи дослідження: аналіз науково-методичної літератури, документальних і відеоматеріалів, педагогічні спостереження, опитування.

Результати дослідження та їх обговорення. У ході дослідження було опитано 10 тренерів-хореографів з техніко-естетичних видів спорту і 12 педагогів-балетмейстерів, які дали згоду на проведення дослідження. Проаналізовано 74 композиції, з них 66 – групових композицій найсильніших спортсменів з техніко-естетичних видів спорту (художня гімнастика, черлідінг, акробатичний рок-н-рол, спортивна аеробіка, артистичне плавання, естетична гімнастика) і 8 композицій танцювальних колективів сучасного, українського народного і естрадного танців.

Аналіз отриманих результатів здійснювали в процесі перегляду відеоматеріалів виступів провідних танцювальних колективів, а також виступів на змаганнях (чемпіонат і першість України, чемпіонат Європи, світу, етапи Кубка світу) найсильніших команд

із групових вправ художньої та естетичної гімнастики, акробатичного рок-н-ролу, артистичного плавання, черлідінгу, спортивної аеробіки.

На основі аналізу науково-методичної та спеціальної літератури, педагогічних спостережень, опитування, вивчення документальних матеріалів і відеоаналізу концертів провідних танцювальних колективів і виступів на змаганнях найсильніших команд з групових вправ художньої та естетичної гімнастики, акробатичного рок-н-ролу, артистичного плавання, черлідінгу було визначено основні спільні риси у діяльності спортсменів з техніко-естетичних видів спорту і танцюристів. До спільних рис, що об'єднують хореографічне мистецтво і види спорту, пов'язані з проявом культури рухів, належать:

Естетична презентація своєї діяльності. В основі діяльності спортсменів, так само як представників різних видів мистецтв, лежить естетичний початок, що свідчить про необхідність досягнення високого рівня виконавської майстерності на тлі обов'язкового прояву естетичних, виразних компонентів і культури рухів. Саме в цих видах діяльності найбільше акумулюється пріоритет у демонстрації фізичних, емоційних, технічних, музичних та інтелектуальних можливостей людини.

Сучасний балет – це синтез класичної хореографії, циркового мистецтва, акробатики, складних підтримок і пірамід, елементів вільної пластики, специфічних вправ художньої і спортивної гімнастики, до якого органічно увійшли пластичні елементи модерн-танцю та його численних напрямів і стилів.

Нині техніко-естетичні види спорту стають дедалі більше «мистецькими», що регламентується правилами змагань, видовищністю, музичним оформленням, костюмами. Спортсменам уже недостатньо в умовах жорсткої конкуренції показати надскладні, ризиковані, оригінальні та унікальні елементи, виконані на високому технічному рівні, від них вимагають прояву високого рівня художніх, мистецьких здібностей і відтворення усього цього у змагальній композиції, що

складена за всіма законами балетмейстерського мистецтва [7–9].

Згідно з вимогами правил змагань з різних техніко-естетичних видів спорту, артистичне виконання спортивної композиції оцінюється з позиції музикальності, ритмічності, (узгодженості рухів з темпом і ритмом музики), танцювальності, ілюстративної та емоційної виразності, вміння створювати емоційно-руховий образ, елегантності, амплітуди, чистоти, точності та завершеності рухів тощо [1–6]. Саме ці показники мають велике значення й у хореографічному мистецтві.

Засоби і методи навчання, виховання та удосконалення. Для досягнення високого рівня виконавської майстерності у хореографії та техніко-естетичних видах спорту використовують подібні засоби й методи навчання і виховання. До перших належать елементи і вправи класичного, народно-сценічного, бального, сучасного танців, стрибки, піруети, рівноваги, елементи вільної пластики. В обох видах діяльності неможливо досягти майстерності без використання класичного екзерсису біля опори і посеред залу. Підготовка танцюристів і спортсменів базується переважно на класичній основі, однак в обох видах діяльності обов'язковим є вивчення історико-побутового, народно-сценічного, бального і сучасного танців [5, 6, 8, 9]. Причому це задекларовано у навчальних програмах з видів спорту і програмах для дитячих танцювальних колективів і хореографічних шкіл. Щодо методів навчання й удосконалення композицій, розвитку фізичних якостей і здібностей, формування рухових навичок, то використовують наочний, словесний і практичний методи та їх методичні прийоми.

Конкуренція. Відомо, що характерною рисою спорту є змагальна діяльність, в основі якої лежить визначення переможця, лідера за суворо встановленими правилами, критеріями. Сучасному хореографічному мистецтву стали притаманні конкурси, шоу-програми, танцювальні «батли», в основу яких також покладено принцип визначення переможця на основі оцінки спеціального журі [8,

9]. Таким чином, визначення на конкурентній основі переможця, який на даний момент є найкращим, притаманне обом видам діяльності. Слід вказати, що як в хореографії, так і в техніко-естетичних видах спорту оцінювання виступів відбувається переважно на суб'єктивній основі.

Техніка виконання. Не дивлячись на те що спосіб виконання багатьох хореографічних елементів має свою специфіку, яка залежить від особливостей діяльності спортсменів у тому чи іншому виді спорту або танцюристів у визначеному жанрі, загальні риси техніки притаманні обом видам, а основними критеріями якості й ефективності виконання служать чистота, легкість, невимушеність, природність і виразність. Проте слід визнати, що сучасна техніка виконання багатьох хореографічних елементів суттєво змінилася за рахунок інтеграції спортивної техніки, наприклад, техніки виконання стрибків у балеті, яка набула «спортивної» амплітуди, а в спорті – ознак «чоловічої складності», притаманної балетним партіям танцюристів [9].

Збагачення рухового досвіду. Велике значення мають рухові навички, які опановують артисти танцювального жанру в процесі вивчення елементів спорту (художньої і спортивної гімнастики, акробатики, стрибків на батуті), а спортсмени – в процесі хореографічної підготовки. Збагачення рухового арсеналу новими вправами, формування нових рухових умінь і навичок зі споріднених видів рухової діяльності дозволяє танцюристам і спортсменам удосконалювати виконавську майстерність, розвивати необхідні для цього фізичні якості і рухові здібності.

Композиційна підготовка. Особливістю хореографічних партій та змагальних вправ є наперед створені балетмейстером або тренером-хореографом композиції, які складаються згідно із законами балетмейстерської діяльності. Після багаторазового повторення вивчені композиції оцінюються глядачами і суддями. В спорті говорять, що вони мають «програмний характер», що означає незмінність послідовності дій, ком-

бінацій, елементів. Усі вправи і партії виконують під музичний супровід, який має відповідати характеру, стилю, жанру музики, а в спорті – ще й обумовленому правилами змагань часу. Високохудожня музика у поєднанні з танцювальними вправами, оригінальні композиційні ідеї – усе це об'єднує хореографію і сучасні техніко-естетичні види спорту.

Фізичний розвиток. Як для занять хореографією, так і для вибору техніко-естетичних видів спорту необхідно мати відповідну будову тіла (антропометричні показники), високий рівень розвитку гнучкості, координації, музикальності, вестибулярної стійкості. Вимоги до фізичного розвитку артистів хореографічного жанру і представників техніко-естетичних видів спорту у більшості випадків подібні, а під час відбору до занять мають першочергове значення.

У контексті визначеної проблеми нас цікавило, як у композиціях представників різних видів хореографічного мистецтва використано елементи акробатики та акробатичні підтримки і яку мету при цьому переслідували балетмейстери-постановники. Для порівняння аналогічні дослідження були проведені й у техніко-естетичних видах спорту.

Цікавим, на наш погляд, виявився кількісний аналіз композицій. Лідерами у виконанні елементів акробатики й акробатичних підтримок були черлідери (відповідно 14–22 елементи і 18–23 підтримки та станти). При цьому слід вказати, що арсенал акробатичних елементів у них досить великий і наближений до переліку вправ, що виконують у спортивній гімнастиці та акробатиці (рондати, фляки, сальто, махові перевороти, шпагати, стійки на руках тощо). Однак акробатичні піраміди мають зовсім інші характеристики і побудову, ніж у спортивній акробатиці. Далі йдуть спортсмени, що виступають в акробатичному рок-ролі. В програмі «Акробатика» вони виконують у середньому від 10 до 25 акробатичних елементів, які намагаються продемонструвати у зв'язках і поєднаннях (каскадом). При цьому слід зауважити, що чим вищий клас спортивної пари, тим складніші акро-

Таблиця 1. Кількісний склад акробатичних елементів і акробатичних підтримок у спортсменів і танцівників

Вид діяльності	Кількість			
	Елементів	Х сер.	Підтримок	Х сер.
Черлдінг	14–22	18	18–23	20,5
Акробатичний рок-н-рол	20–25	22,5	10–14	12
Художня гімнастика	3–25	14	3–10	6,5
Спортивна аеробіка	5–8	6,5	3–9	6
Артистичне плавання	–	–	6–12	9
Естетична гімнастика	3–7	5	1–5	3
Сучасні танці	3–8	5,5	2–6	4
Український народний танець	Сольні партії			

батичні елементи і тим менша їх кількість (від 10 до 14). Проте у кваліфікованих спортсменів (мейн класу) зафіксована більша кількість акробатичних підтримок високої категорії складності (від 13 до 17), які виконуються каскадом (від двох до чотирьох елементів у поєднанні).

У групових вправах художньої гімнастики зафіксовано до 25 елементів акробатики, серед яких можна виділити велику кількість переكاتів на різних частинах тіла з використанням предметів і партнерів, шпагати, перевороти, гімнастичні мости, перекиди, що виконуються синхронно й асинхронно; а також від 3 до 10 підтримок, які демонструються в парах і групою (табл. 1).

Поєднання гімнастики, акробатики і танцювальних рухів притаманне сучасній спортивній аеробіці, яка офіційно визнана олімпійським видом спорту. Наповненість композицій спортсменів елементами хореографії, чоловічої та жіночої спортивної гімнастики, високий темп виконання рухів, акробатичні махові та балансові вправи робить цей вид спорту надзвичайно синтетичним. Оцінювання змагальних комбінацій у групових вправах і трійках свідчить про те, що спортсмени в середньому виконують від п'яти до восьми елементів акробатики і від трьох до дев'яти акробатичних підтримок (див. табл. 1).

Естетична групова гімнастика в своєму арсеналі також містить від

трьох до семи акробатичних елементів (переكاتи, перевороти, перекиди, шпагати), які, згідно з вимогами правил змагань, виконуються синхронно, а також від однієї до п'яти акробатичних підтримок.

Умови виконання вправ у артистичному плаванні (водне середовище) дозволяють спортсменкам виконувати акробатичні підтримки (від 6 до 12), композиції насичені елементами акробатики (сальто у групванні, зігнувшись, прогнувшись, сальто з поворотами, махові сальто тощо). Проте ці елементи виконують переважно одна або дві спортсменки у повітрі з підтримкою інших членів команди.

У колективах сучасного танцю використовують практично увесь арсенал засобів акробатики, а їх вибір перш за все обумовлений технічною (акробатичною) підготовленістю танцюристів. У провідних хореографічних колективах сучасного танцю було зафіксовано від трьох до восьми елементів акробатики і від двох до шести акробатичних підтримок. Серед акробатичних елементів, що найчастіше виконують танцюристи, можна виділити рондати, фляки, сальто, бедуїнське, перекиди, переكاتи і перевороти (див. табл. 1).

У колективах українського народного танцю акробатичні елементи мають назву «трюкові» і виконуються солістами-чоловіками. Їх кількість, складність і спосіб виконання залежать від статусу колективу і підготов-

леності учасників. Оскільки ці акробатичні або трюкові елементи виконуються окремими добре підготовленими солістами і мають зовсім інше смислове навантаження, визначати їх кількість виявилось нераціональним.

Проте цікавим було виявити, з якою метою танцюристи і представники техніко-естетичних видів спорту виконують акробатичні елементи і підтримки. Згідно з опитуванням фахівців, вставлення акробатичних елементів у змагальні вправи спортсменів залежить від вимог правил змагань і потреби отримати додаткові бали за складність, оригінальність, ризикованість програми. Балетмейстери-постановники хореографічних номерів і партій переважно переслідували мету – здивувати глядача, наситити композицію видовищними елементами (65 %), продемонструвати майстерність танцюристів (21 %). Крім того, окремі фахівці з хореографії намагалися таким чином передати характер і настрій музики (9 %), особисті риси виконавців (4 %), і лише 1 % опитаних зауважили, що виконання солістами акробатичних елементів (трюкова частина) дає змогу іншим членам колективу відпочити перед виконанням наступних партій.

Висновки. У результаті проведених досліджень було виокремлено спільні риси у діяльності спортсменів з техніко-естетичних видів спорту і танцюристів, що свідчить про тенденцію взаємопроникнення, інтеграції, синтезу цих двох елементів культури, що буде сприяти їх подальшому розвитку і взаємозбагаченню. Серед спільних рис, що об'єднують діяльність спортсменів і танцюристів можна виокремити: естетичну презентацію своєї діяльності; засоби і методи навчання; конкуренцію між суперниками на змаганнях і виступах; використання класичного екзерсису як основного засобу підготовки; техніку виконання основних хореографічних елементів; збагачення рухового досвіду шляхом вивчення та виконання вправ зі спорідненого виду діяльності; використання законів композиції, що мають програмний характер і вимоги до фізичного розвитку, зовнішнього вигляду, антропометричних ознак.

Аналіз змагальних і хореографічних композицій провідних команд і колективів з позиції впровадження в них елементів спорту свідчить, що в цих видах діяльності широко використовуються акробатичні елементи різного ступеня складності й акробатичні підтримки. Лідерами у виконанні кількості акробатичних елементів і підтримок є черлідери і представники акробатичного рок-н-ролу. Серед танцюристів найбільша і найскладніша акробатика притаманна представникам сучасного танцю. Проте використовують її з різною метою: в спорті – відповідно до вимог правил змагань і отримання надбавки за складність, ризик, майстерність і оригінальність; в хореографії – переважно для ефектності композиції та насичення її видовищними елементами, для демонстрації майстерності танцюристів, а також для передачі характеру і настрою музики, особистих рис виконавців, відпочинку перед виконанням наступної партії.

Перспективи подальших досліджень полягають у визначенні відмітних рис у діяльності танцюристів і представників техніко-естетичних видів спорту, що дасть змогу детально проаналізувати можливі шляхи їх взаємної інтеграції та синтезу.

Конфлікт інтересів. Автори заявляють, що відсутній будь-який конфлікт інтересів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Карпенко ЛА, Жигарева СА. Спецификация, классификация и модельные характеристики акробатических поддержек в эстетической гимнастике. Ученые записки Национального государственного университета физической культуры спорта и здоровья им. П. Ф. Лесгафта. Санкт-Петербург. 2016;6:77-81.
2. Карпенко ЛА, Хохлова СА. К вопросу о методике обучения акробатическим поддержкам в эстетической гимнастике. Культура физическая и здоровье. 2014;2(49):57-60.

3. Кудашов В, Кудашова Л. Роль эстетических видов спорта при создании художественного образа в спортивно-художественных представлениях. Международная научная конференция, посвященная 75-летию художественной гимнастики, 6 ноября 2009 г., Санкт-Петербург: Национальный государственный университет физической культуры спорта и здоровья им. П. Ф. Лесгафта. Санкт-Петербург. 2010; с. 19-27.

4. Прокопович ЛВ. Исследование артистизма и театральности в спорте как в культурной практике. Молодой ученый. 2018;7(2):350-353.

5. Ситченко КВ. Роль хореографии в системе подготовки спортсменов технико-эстетичных видов спорта. Актуальные проблемы истории, теории та практики художньої культури. 2018;41:217-223.

6. Ситченко К. Хореография як культурно-естетичний компонент розробки змагальних програм техніко-естетичних видів спорту. Танцювальні студії, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, Київ: Вид. центр КНУКіМ. 2020;3(1):80-91.

7. Сосіна ВЮ. Шляхи інтеграції хореографічного мистецтва та техніко-естетичних видів спорту. Танцювальні студії, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ: Видавничий центр КНУКіМ. 2018;(1):81-90.

8. Сосіна ВЮ. Шляхи інтеграції та взаємозбагачення хореографічного мистецтва і спорту. Танцювальні студії, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ: Видавничий центр КНУКіМ. 2020;6(2).

9. Сосіна ВЮ. Хореография в спорте: навч. посібник. Київ: Олімпійська л-ра. 2021;280 с.

10. Królíca A. Teatr tanca: geneza nowej formy sztuki teatralnej. Kraków, 2006;140.

LITERATURE

1. Karpenko LA, Zhigareva SA. Specification, classification, and model characteristics of acrobatic lifts in aesthetic gymnastics. Uchenye zapiski

Natsionalnogo gosudarstvennogo universiteta fizicheskoy kultury, sporta i zdorovia im. P. F. Lesgafta. Sankt-Peterburg; 2016;6:77-81.

2. Karpenko LA, Khokhlova SA. To the question of the method of teaching acrobatic lifts in aesthetic gymnastics. Kultura fizicheskaya i zdorovie. 2014;2(49):57-60.

3. Kudashov V, Kudashova L. The role of aesthetic sports in creating an artistic image in sports and artistic performances. International scientific conference dedicated to the 75th anniversary of rhythmic gymnastics, November 6, 2009, Sankt-Peterburg: Lesgaft National State University of Physical Education, Sports and Health. Sankt-Peterburg; 2010. p. 19-27.

4. Prokopovich LV. A study of artistry and theatricality in sports as a cultural practice. Young scientist. 2018;7(2):350-353.

5. Sytchenko KV. The role of choreography in the system of training athletes in technical-aesthetic sports. Current issues of history, theory and practice of art culture. 2018;41:217-223.

6. Sytchenko K. Choreography as a cultural and aesthetic component of competition programs' development of technical and aesthetic sports. Dance studies, Kyiv national university of culture and arts, Kyiv: Publ. center of KNUCA. 2020;3(1):80-91.

7. Sosina VYu. Ways of integration of choreographic art and technical-aesthetic sports. Dance studies, Kyiv national university of culture and arts, Kyiv: Publ. center of KNUCA. 2018;(1):81-90.

8. Sosina VYu. Ways of integration and mutual enrichment of choreographic art and technical-aesthetic sports. Dance studies, Kyiv national university of culture and arts, Kyiv: Publ. center of KNUCA. (2020).

9. Sosina VYu. Choreography in sports: study guide. Kyiv: Olympic literature. 207-210 p.

10. Królíca A. Teatr tanca: geneza nowej formy sztuki teatralnej. Kraków, 2006;140.

Надійшла 22.11.2021

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ

Сосіна Валентина Юрїївна <https://orcid.org/0000-0003-4866-532x>, valentina.sosina@gmail.com

Мазур Ірина Володимирівна <https://orcid.org/0000-0002-3595-6737>, mazur.kubok.leva@gmail.com

Пугач Наталія Віталіївна <https://orcid.org/0000-0003-4071-4617>, pugach.natasha@gmail.com

Львівський державний університет фізичної культури ім. Івана Боберського
79000, Львів, вул. Т. Костюшко, 11

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

Sosina Valentyna <https://orcid.org/0000-0003-4866-532x>, valentina.sosina@gmail.com

Mazur Iryna <https://orcid.org/0000-0002-3595-6737>, mazur.kubok.leva@gmail.com

Pugach Natalia <https://orcid.org/0000-0003-4071-4617>, pugach.natasha@gmail.com

Lviv State University of Physical Culture named after Ivan Bobersky